

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Nørderi vi kan li´

HAANING I FELTEN Optakten til weekendens fugleoplevelser var god. Tophejre i Sønderjylland og en fotograferet ”sen rødstjert” som viste sig at være en NFL – en Ny For Landet – nemlig østlig husrødstjert. Begge fugle fik os til at granske kendetegn – detaljerne tæller nemlig for dels at udelukke de endnu sjældnere tophejrearter som vinhejre og rishejre ved Slivsø og dels for at kunne udelukke en hybrid mellem husrødstjert og rødstjert i Bønnerup Havn. Det er nørderi vi kan li´!

Dette er også historien om internettets hurtighed og effektivitet, og hvordan ”ikke-hardcore feltornitologers” billeder og observans får stor betydning. John Mortensen fra Bønnerup på Djursland lagde nemlig nogle billeder af en sen rødstjert fra Bønnerup Havn på DOF Østjyllands Facebookgruppe. Blot 10 minutter efter havde Alex Sand Frich reageret og spurgt, om der var flere billeder af fuglen. Resten er historie.

Østlig husrødstjert, Bønnerup Havn den 5. november 2016. Østlig husrødstjert ligner meget en rødstjert, men det sorte, som er begrænset til struben hos rødstjert, fortsætter ned på brystet hos østlig husrødstjert som en hagesmæk. Hybrider mellem rødstjert og husrødstjert kan se ud som noget der ligner, hvorfor detaljer i vingen er vigtige at dokumentere. Foto: Kent Olsen.

Lørdag morgen stod flere klar til at kigge nærmere på den, og kunne positivt bestemme den til østlig husrødstjert baseret på karakterer og detaljer som håndsvingfjerernes indbyrdes længdeforhold, samt endnu finere detaljer, som indskæringer på håndsvingfjerernes yderfaner, der kun kan studeres på detaljerede fotos.

Østlig husrødstjert, Bønnerup Havn den 5. november 2016. Bemærk vingeformlen som er den samme som man ser hos husrødstjert. De to yderste håndsvingfjersspidser sidder med kort afstand, mens afstanden mellem anden- og tredieyderste er dobbelt så lang. Det er en meget afgørende karakter som er vigtig at fastslå. Alle dokumenterede hybrider mellem husrødstjert og rødstjert fremviser ikke denne vigtige detalje. Foto: Kent Olsen.

Se Kent Olsens billeder hvor det uddybes yderligere [her](#). Det er fedt, men for en sikkerheds skyld blev der også indsamlet ekskrementprøver som kan bakke bestemmelsen op via DNA-analyse. Der er tale om en underart af husrødstjert (*Phoenicurus ochruros phoenicuroides*), altså ikke en fuldgod art, men på sigt kan den måske blive ophævet til artsstatus. Det var selvfølgelig også derfor, at mere eller mindre alle danske twitchere lagde vejen forbi Bønnerup Havn i weekenden...

Alt sammen var en øjenåbner for John Mortensen som havde gjort det helt rigtige og noget alle bør gøre – at lægge billeder ud på DOFs lokale Facebookgrupper af alle typer fugle som man enten er i tvivl om, eller som man tænker er usædvanlige, eller som optræder på usædvanlige steder eller årstider. Der sidder et helt arsenal af feltornitologer klar derude bag skærmene, som nok skal hjælpe eller rette og blive meget taknemmelige som i den østlige husrødstjerts tilfælde. Med til historien hører også, at John allerede den 25. oktober fotograferede en ”rødstjert” på Bønnerup Havn gennem forruden på bilen med sin mobiltelefon. Billederne blev så ringe, at han slettede dem kort tid efter... Og så meldte den lokale naturvejleder Bjarne Golles i øvrigt, at han, allerede i efterårsferien, så en rødstjert på havnemolen samme sted. Da han så den, undrede han sig over, at den ikke havde hvidt i panden... Måske har den østlige husrødstjert været stationær i meget lang tid?

Kent Olsen, formand for det danske Sjældenhedsudvalg (SU), samler ekskrementer til DNA-analyse af den østlige husrødstjert. Bønnerup Havn den 5. november 2016. Foto: John Mortensen.

En anden spændende melding var tophejren ved Slivlø i Sønderjylland, som blev fundet af Svend Anker Schwebs. Rigtig mange har efterhånden været forbi at se den, men hurtigt efter de første meldinger på fuglen kom der forespørgsler på, hvor vidt den var blevet tjekket for om det kunne være en af de østlige arter vinhejre eller rishejre. Bestemmelse af "tophejrer" om efteråret er svært, men med baggrund i [denne gennemgang](#) er der tale om en tophejre. Dette med baggrund i at de to østlige arter har bredere og mere diffust aftegnede striber på halssiderne og mere distinkte striber midt på halsen. Tophejre har derimod tyndere og mere distinkt aftegnede striber på halssiderne og en næsten utegnet central del af halsen. Sidstnævnte karakterer passer fint på Slivløfuglen. Dertil er næbfarven meget gullig, hvor man mere oplever en orangetoning på næbbet hos i al fald vinhejre. Både vinhejre og rishejre har også en tendens til, at halsstriberingen ender i en ret påfaldende mørk afgrænsning mod den lysere bug.

Tophejre, Slivsø den 5. november 2016. Bemærk gullig tegning på næbbet og brune fjerspidser på dækfjerene. Foto: Svend Ove Jensen.

Tophejre, Slivsø den 5. november 2016. Selvom der er tale om et uskarpt billede ses det tydeligt at den centrale hals er stort set utegnet i stor kontrast til halssiderne. En karakter der passer på tophejre snarere end de endnu sjældnere østlige arter rishejre og vinhejre. Foto: Egon Iversen.

Det må altså konkluderes, at det er en tophejre der lige nu kan opleves ved Slivsø. Ret så heftigt fund må man sige. Faktisk blot det 10. fund i Danmark. Desuden er det superfedt at blive frisket op på kendetegn (og lære nye), når sådanne fugle dukker op. Tophejren kan desuden bestemmes til en ungfugl baseret på de brune pletter på overvingens dækfjer.

Tak til John Mortensen, Kent Olsen, Svend Ove Jensen og Egon Iversen for udlån af fotos.

 Dato:
06. 11. 2016

 Skrevet af:
Henrik Haaning Nielsen

 Fotos af:
Kent Olsen
John Mortensen
Svend Ove Jensen
Egon Iversen

 Emner:
FELTBESTEMMELSE

 Tags:
DNA, HIT, HUSRØDSTJERT, TOPHEJRE, TWITCH, ØSTLIG HUSRØDSTJERT

